

RESSORGIMENT

SUMARI: *Han mort un Sant de Catalunya.* — Xavier Desplà: *Al llindar de la meua porta.* — Miquel Saperas: *Pocmes de ciutat.* — Manuel Carrasco i Formiguera: *Gràcia B. de Llorenç: La comunió dels sants.* — A. Rovira i Virgili: *La sang del màrtir.* — Pere Raleques: *Homenatge inajornable.* — Jordi Casanova: *Apunts.* — E. Martí-Muntaner: *Goigs de la Mare de Déu de Montserrat.* — J. Algueró Llobera: *Exposició Francesc Guinart.* — Ramon Subirats: *Gabriela Mistral.* — Ramon Tor: *Cant d'abominació.* — H. Nadal i Mallol: *Textos fallibles.* — Francesc M. Masferrer: *En Carrasco, advocat.* — C. Solà i Vilanova: *L'ofensiva deturada.* — NOTICIES.

GRAVATS: Manuel Carrasco i Formiguera. — L'Estany de Sant Maurici. — Gabriela Mistral, carbó de Subirats. — Les Maleïdes vistes des del Port Rus. — Aspecte general de Breda.

Montserrat Bartrés

Professora

TEORIA - SOLFEIG - PIANO

Ensenyança especialitzada per a infants

LLIÇONS A DOMICILI

Sarandí 1309, D.64, Bs.Aires

L'Atlàntida

Olis de cuina i de taula.
Vender a l'engròs i a la menuda.

■

J. Cabré i Cia.

ESTADOS UNIDOS, 1599

U. T. 38, Mayo, 9717

HOTEL PENSIÓ "FONT"

Comoditats per a Famílies
Confort i preus mòdics

Moreno, 552

Buenos Aires

U. T. 33 Avenida 3125

Ja sou de l'

**Associació
Protectora
de l'Ensenyança
Catalana?**

FARMACIA CATALANA

DEL DOCTOR VILAR

LABORATORI D'ANALISIS I ESTERILITZACIONS

S'atenen demandes per a la campanya, fent-se els enviaments amb
tota regularitat, abonant l'import de la comanda.

Garantia absoluta de totes les preparacions

Venem AIGUANAF compost

ALSINA, 1202, CANTONADA SALTA

L'nió Telef. 3305, (Rivadavia)

BUENOS AIRES

Institut Llonch de Fontova

Directora: Fca. Llonch de Fontova

26 Anys d'Ensenyança Professional

TALL I CONFECCIÓ

*Des dels primers mesos l'alumna pot
tallar i confeccionar els seus vestits.*

COTILLES i FAIXES, inclús Ortopèdiques CAPELLS

*Curs pràctic sense teoria. Preparem
per a l'ingrés a casa de Modes.*

LABORS - LLENCERIA DIBUIX i PINTURA - MÚSICA

*Cursos abreujats per a professionals.
Exàmens lliures.*

Atorguem Diplomes

*(Mencionant aquesta revista gaudirà
d'un descompte en la mensualitat).*

Sol·liciti informes a

RIVADAVIA, 1966

U.T. 48, Pasco 1852

Acaba
de sortir

PASSEN ELS BÀRBARS

Llibre de

poemes d'

ENRIC MARTÍ I MUNTANER,

inspirats en l'horrible estrall de la
guerra que sofreix Catalunya.

A benefici de les nostres víctimes.

VAL UN PESSO

Demandes al Comité Llibertat,
Pasco, 28 - Buenos Aires.

Els qui resideixin a l'interior del país hauran d'afegir-hi
\$ 0.20 per despeses de franqueig.

RESSORGIMENT

ANY XXIII

BUENOS AIRES, MAIG, 1938

NÚM. CCLXII

Han mort un Sant de Catalunya

El lloc frontal de "Ressorgiment" correspon avui dedicar-lo a la figura gloriosa i màrtir d'un sant home de la nostra pàtria. D'aquest Manuel Carrasco i Formiguera que l'odi dels botxins de Catalunya acaba de fer víctima de llur maldat. Poques vegades, com aquesta, hem escrit amb tant dolor a l'ànima aquest nostre comentari mensual; poques vegades, també, com ara, s'ha comès una monstruositat semblant.

Han mort un home, un patriota català perquè volia llibertat per a Catalunya i justícia per a tots els humans. I l'han executat en el moment en què —il·lusos!— els seus botxins han cregut que ja podien prescindir d'ell.

Mentre la guerra que van desfermar es feia lluny de la nostra pàtria, retinqueren el condemnat a mort perquè podia ésser-los de gran utilitat per a canviar-lo per algun presoner de l'altra banda. Però bon punt l'exèrcit d'ells petjà terra catalana, Manuel Carrasco i Formiguera fou executat, convençuts que

la derrota completa de Catalunya era cosa de pocs dies.

Ells han mort un home, un altre home dels molts i molts milers que han fet caure pels camps de batalla. Nosaltres hem perdut un home, un lluitador, un heroi, però hem guanyat un màrtir. L'exemple de Manuel Carrasco i Formiguera serà amb nosaltres, serà amb Catalunya, per tota l'eternitat. El seu sacrifici constitueix un estímul, per als bons catalans, un estímul i un imperatiu patriòtic. Han mort una ànima donada a la santa causa de redimir la pàtria catalana, però Catalunya en recobrarà a milers d'ànimes; la de Manuel Carrasco i Formiguera, sacrificada en ares de la nostra llibertat nacional, farà el miracle de dur a la consciència dels seus germans aquella llum sagrada que ell posseïa i que el menava a ésser un dels esperits predilectes del nostre país.

En el moment que el piquet d'execució disparà les armes homicides, ja va produir-se —talment un miracle diví, d'aquell Déu que el nostre màrtir tant

amava— un canvi fonamental en el camp de batalla. Caure En Carrasco foradat per les bales dels nostres enemics i deturar-se en sec l'embranchida dels exèrcits facciosos, fou tot u. D'aleshores ençà no han donat un pas més endavant a Catalunya. El gran crim comès contra el patriota català trobà d'immediat un càstig exemplar. Però el càstig adequat el trobaran a la fi, més aviat o més tard, dintre mateix de Catalunya. Perquè el miracle que produí el nostre sant patriota Manuel Carrasco i Formiguera en exhalar l'últim sospir per Catalunya, es complementarà amb l'aixafament total d'aqueixa gentussa cent vegades vil; que a Catalunya no la vencen, mal que els pesi, que el poble que cria màrtirs de la categoria de Manuel Carrasco i Formiguera és un poble destinat a les més grans empreses. I la primera que complirà Catalunya, després del sacrifici de Carrasco, serà la d'alliberar el món de la vergonya de veure's sotmès a un règim de vilipendi que ens faria retrogradar segles, per escarni de la civilització.

A l' llindar de la meua porta

INS ara els catalans havíem anat a lluitar fora de Catalunya portant en terres d'Ibèria el foc del nostre entusiasme i de la nostra fe en la victòria definitiva. Ara tenim la guerra a casa nostra i cal confessar que l'arborament combatiu és el mateix. El sentit de la lluita és igual que abans i la fe en la victòria és la mateixa perquè abans i ara el plet que els catalans anem a ventilar en definitiva és el plet de la nostra llibertat. En terres d'Ibèria hi hem anat i hi som per Catalunya i actualment, ara, avui, dintre la nostra terra lluitem per la llibertat de tots els pobles amenaçats per l'esperit dominador d'uns cervells que s'han cregut ésser una cosa i en realitat en són una altra.

Tenim la guerra a casa i la sabrem sostenir fins a la fi amb la dignitat deguda, i així arribarem a la victòria. Dempeus ens hem posat i dempeus ens mantindrem, i si la força material no ens hagués mancat gràcies a les suïcides dilacions dels que no varen veure als pri-

mers moments el perill que a ells se'ls acostava, els facciosos, a Catalunya, no hi haurien posat els peus.

Els dubtes i el regateig de França i Anglaterra ens han col·locat on som i en la posició d'haver de sacrificar una joventut si volem la pau dels pobles civils. El temps judicarà a uns i altres. La història dirà un dia o altre la raó de quina part estava, i aleshores podrem acusar i assenyalar amb el dit als culpables de tanta sang vessada.

Mentrestant nosaltres a lluitar i a vencer. El peu de l'invasor està damunt la nostra terra i ens toca de fet a nosaltres foragitar-lo com una cosa maligna. En terres lleidatanes es lluita amb fermesa i s'està contenint el pas de l'enemic.

L'aspecte de la nostra terra és de lluitar i vencer, i quan un poble es posa en una tessitura semblant no hi ha cap dubte que surt amb la seva.

No obstant, tenim dintre casa molts enemics emboscats que s'aprofiten, o millor dit, emparen les seves raons en mol-

tes coses que han pogut passar gràcies a la situació creada per la guerra desencadenada per la gent d'ordre, però no els haurà de valer llur mala fe. Ja els posarem a rotllo...

També hi posarem als que han desertat fugint com gallines esporuguides pensant que Catalunya és bona quan s'hi està bé i es pot viure a la seva espatlla. Aquests catalans que han pensat així i obrat de tal manera, que no hi pensin més en tornar a la pàtria, perquè els catalans que hi hem restat fidels tindrem memòria i, com als malfactors que ara tenim a les portes de Catalunya, no els deixarem passar.

D'aquesta mena de catalans n'hi ha molts entre vosaltres, catalans de l'Argentina, i caldrà fixar llur posició per quan vingui un altre juny...

No parlem més de guerra, bons amics, perquè no podeu imaginar que a la vostra terra no treballem per a altres coses i en altres aspectes de la nostra vida nacional. Penseu que tenim temps per a

tot i voluntat i fermesa per a no desmaiar en res ni per ningú. Ara fem guerra i pau a la vegada, solament que l'una la fem perquè ens l'han imposada, i l'altra per dignitat i perquè la sentim a l'ànima nostra i volem fer-nos dignes d'ella.

Que ho sàpiga tothom. Els que han fugit i els que resten esperant el que no veuran mai per mai...

* * *

Avui el Comissariat de Propaganda de la Generalitat ha assabentat per ràdio, al poble de Catalunya, que la trama de queviures que el Comitè Llibertat de Buenos Aires ha fet amb destí als necessitats de la guerra, estava a punt d'arribar a casa nostra i que el repartiment es faria a les següents cases de beneficència de Barcelona: Hospital General de Catalunya. Casa de Maternitat, Casa d'Assistència social President Macià, Assistència Infantil d'acció social, La Dona a la Reraguarda, Pels mens malalts i necessitats del personal del Comissariat de Propaganda, etc., etc.

Sabem que la Delegació del Comitè Llibertat a Catalunya treballa completament d'acord amb la Generalitat a fi que l'ajut del catalans d'Amèrica arribi arreu on la necessitat ho faci convenient.

L'ajut que els catalans de l'Argentina venen prestant als necessitats víctimes de la guerra i a les famílies de residents al vostre país, és de grandíssima eficàcia en els temps calamitosos que estem passant. Ens plau fer-ho constar així en les planes de "Ressorgiment" la revista motriu del nacionalisme català a Buenos Aires.

* * *

I ara deixem el lllindar i tanquem la porta per a endinsar-nos a la nostra pròpia llar i, després, dintre nosaltres mateixos.

Som al dia 9 d'abril i en dissabte de passió de l'any 1938. Vigília d'un diumenge únic en el cor de tota la cristiandat, diada de sentors de lloer i brandar de palmes de triomf i no de martiri. Tota la grandiosa bellesa bíblica d'aquesta diada plena d'amor al pròxim i de serena bondat, ha estat vilment escarnida i profanada per Franco, el criminal i traïdor ex-general de la monarquia espanyola.

A Burgos i a mans d'aquesta fera amb figura humana ha estat assassinat el nostre Manuel Carrasco i Formiguera... Manuel Carrasco i Formiguera, humanament català i d'espiritualitat cristiana, ha pagat amb la vida i dins la mentalitat salvatge d'una raça de malfactors, l'excelsa grandesa d'aquestes dues grans virtuts!

En aquesta hora de dol per Catalunya i en la punyent sotragada del nostre cor flagel·lat, tinguem fermesa i posem al

nostre esperit de català la calma patriòtica que ens cal... Manuel Carrasco i Formiguera, aquest germà de pàtria que ens han assassinat és com un esvoranc en el camí ascencional de les llibertats nacionals avui en plena lluita amb l'enemic secular de la pàtria nostra.

En la solitud de la nostra llar no ens descoratgem, i amb la possessió de la justícia i la raó de la causa patriòtica que defensem, posem al servei de l'ideal aquella flama, no extingida, que en el cor de Manuel Carrasco i Formiguera fou l'única guia, la suprema aspiració de la seva vida de català i de creient.

Manuel Carrasco i Formiguera ja no és cosa d'aquest món, però ara és més nostre que mai; ara és més terra endins que en vida, i en la consciència de les multituds catalanes el seu exemple ens haurà de servir de quelcom més que d'admirar-lo i dedicar-li els nostres homenatges. Tots els catalans tenim el deure de complir envers ell en aquests moments de neguit patriòtic. Que preguin els qui en saben i vulguin fer-ho. Que el tinguin present aquells que sense pregar saben ésser forts i tenir la virtut de no desmoriar-se i pensar en els deures que la

pàtria els imposa. Tots, però, uns i altres, que pensin en Catalunya i en el sacrifici de Manuel Carrasco i Formiguera, no deixant apagar mai de dintre el seu pit aquella llàntia sagrada que, sense ésser d'odi, mantingui a plena llum la raó dels nostres drets, que no pot matar la mà sagnant de cap botxí per molts galons que porti i per molt odi que ens tingui.

Aquella major naixença de Maragall ha passat de la poesia a la realitat i a la vida del nostre poble. El nom de Manuel Carrasco i Formiguera ha d'ésser per als catalans, i d'ara en avant, com el bategar d'una bandera, com les ziga-zagues d'un llamp esqueixant el cel que a tots ens aixopluga, i com la vibració del cor immortal de Catalunya. No oblidem la mà criminal i adorem el nom de la víctima. Qui bé estima bé avorreix —diem els catalans— i estimant i avorrint amb tota la nostra fe, un dia o altre tindrem ocasió de venjar-nos i de venjar el sacrifici de l'escollit per Catalunya: Manuel Carrasco i Formiguera.

Xavier Desplà

Barcelona, abril del 1938.

P o e m e s d e c i u t a t

Rambla de les flors

Orient? Occident! A cada ombrel·la un vaitot de perfum i passió.
La llum cruixeix com una passarel·la sota el parrup d'un pardalet nadó.

La llum cruixeix... i riui!, i els vianants amoixa incessantment, amb llepolia. Els plàtans són la guàrdia de gegants que vetlla la perfecta simetria.

Capbussons dels colors en l'aigua tendra, i en el somriure d'un ventall bonic, i en l'aram i en l'acer que els vol [defendre d'aquell amor que els sotjaria inic.

Clavells, gardènies, roses i mimosa, amb un estel dormant a cada ram. Passa un noia fresca i somniosa: duu —braçalet— l'esquellerinc del tram.

Si la florista esguarda amb picardia, l'elegant barbamec fa d'home llest, i barata un raïm de satalia, i, equivocat, carregaria un test.

Vols de neguits —divines faramalles—, serpentes d'ocells en l'aire d'or, paperets de dolors i de rialles guarnint el tàlem on flameja el cor

de la ciutat d'aquesta via sacra, ciutat de vaga i lluita pels carrers, que jo sento, però, tota de nacre amb un somriure i una flor, només.

Terrats de suburbi

La llum... la llum... enjogassada salta, fa tombarelles com un clown d'estoc, duu pintada la galta de blau i verd i groc.

Paraveus en silenci, les antenes s'enfilen pels innúmers colomars; són les artèries i les venes del viure humil, pitjor que al ras.

Del viure sota un sostre de quimera, sense bandera ni brisall al puny, amb una aureta escadussera de clavellina que s'esmuny...

Paradisos penjats en la solfa del manubri que broda les deixalles dels [encants.

¡Mireu: una marcolfa amanyaga els seus infants!

I una lloca, senyora de la vida benigna, i un gat en la maroma d'un somni

[truculent, i uns bolquers infinits, com un cigne i una rosa solcant el firmament.

I quan la nit, a poc a poc, de puntetes, cerqui un ajoc on dormir, s'arraularà prop un niu d'orenetes amb un estel per veí.

Miquel Saperas

Barcelona, 1938.

Manuel Carrasco i Formiguera

CATALUNYA ha perdut amb Manuel Carrasco i Formiguera un dels homes que més l'estimaven i que més han treballat per la seva llibertat. En Carrasco era un patriota autèntic, un d'aquests homes que, ai las!, tant escassegen a la nostra pàtria, que es donen enterament a l'ideal que ha d'alliberar-la. En Carrasco sentia el patriotisme d'una manera molt diferent de com el senten la majoria dels polítics —i no polítics— catalans. Ell quan es posava el sagrat nom de Catalunya als llavis ho feia sense segones intencions, amb tota sinceritat i amb tota puresa.

Per ell, com per tot bon català, Catalunya era —és— l'única pàtria dels catalans, i aquesta pàtria, que un jorn fou lliure i respectada com a Nació mediterrània de gran importància, fou reduïda a l'esclavatge injustament i perdé no tan sols la sobirania, ans també el dret més elemental de viure respectada en les seves característiques nacionals. Calia, per consegüent, lluitar per tal de reivindicar aquests drets i retornar-li la independència perduda. Aquest ideal fou la il·lusió cabdal de la vida de Carrasco. Ideal que només pot reportar disgustos i privacions, d'ací que siguin pocs els polítics que no veient-hi una possibilitat immediata de triomfar se'ls facin seus i els propaguin sense reserves mentals. En Carrasco el sentia tan fort, tan intensament, aquest puríssim ideal de pàtria, que mai no sabé fingir, com fan tants i tants polítics, ni davant del poble ni davant dels opressors. Ell sempre era el mateix, tant si es trobava a Madrid com a Barcelona.

És clar que aqueixa sinceritat patriòtica, aqueixa fidelitat de Carrasco-Formiguera a les seves pròpies conviccions i a Catalunya, no havia de reportar-li cap benefici material, ans el contrari. Diguem de seguit, que tampoc no el desitjava. Ell lluitava amb l'abnegació i desinterès dels apòstols, d'aquells que són predestinats a ésser guió i exemple de llurs consemblants.

En implantar-se la dictadura militar a Espanya, En Carrasco en fou una de les primeres víctimes. Publicava, aleshores, un setmanari, "L'Esteve". Per aquest delicte i pel més gran encara d'estimar Catalunya i voler per a ella la llibertat a què té perfecte dret, En Carrasco fou empresonat; se li seguí procés i fou condemnat. De Barcelona fou traslladat a Burgos, com un vulgar malfactor, lligat colze amb colze amb un lla-

dre. Complí la condemna i retornà a la pàtria. Amb el retorn començà una nova era de lluita i d'angúnies per al brau català. Fou un dels més coratjosos conspiradors contra la monarquia, i quan

MANUEL CARRASCO I FORMIGUERA,
màrtir de les llibertats
de Catalunya

Macià va sorprendre i astorar el món amb la proclamació de la República Catalana, la companyonia i el consell decidit d'En Carrasco no li mancà. Veieu-lo, sinó, en els gràfics de l'època al costat del cabdill i, més tard, ocupant una

Conselleria en el primer govern de la Generalitat de Catalunya que formà Macià.

Home profundament religiós, quan a Catalunya, amb l'Estatut, es destriaren els camps polítics, ell va fundar la Unió Democràtica, partit catòlic i eminentment nacionalista que recollí la bandera de la intransigència enlairada un temps pel partit d'Acció Catalana.

I quan la militarada s'alçà contra les institucions democràtiques espanyoles i volgué apoderar-se de Catalunya, el 19 de juliol del 1936, Manuel Carrasco i Formiguera, fent honor als seus antecedents democràtics i catalanistes, ocupà el seu lloc de perill i s'enfrontà amb els rebels. Les seves relacions amb Euzcadi i el coneixement que tenia dels problemes i els homes del país basc, feren d'ell l'element d'enllaç entre Catalunya i Bascònia, i quan hi anava a complir la missió de representar-hi al Govern de la Generalitat de Catalunya, fou fet presoner a bord del vaixell "Galdamés", a la mar cantàbrica, junt amb la seva família. Un Consell de Guerra va condemnar-lo a mort, però la seva execució fou ajornada degut a poderoses influències prop dels revolucionaris i possiblement a l'egoisme per part d'aquests de tenir-lo per a servir de rehenes si convingués. Hom diu que Martínez Anido, en assumir el seu càrrec dins el govern revolucionari, exigí d'aquest el compliment de la sentència la qual s'efectuà bon punt les forces faccioses posaren peu damunt territori català.

La comunió dels sants

(En record de Manuel Carrasco-Formiguera.)

La corona, duus, closa, de martiri,
germà en la sang, en el sentir, en la [història]
i en la meua esperança de la glòria,
vers Déu, tu, que reties, en psaltiri,

com els cinc arborats estels del lliri,
els teus sentits, a prova de victòria,
dolits, vencent, colpint-nos la memòria,
i en denes, desgranats, per a estargir-hi

quinze vegades, quinze mil, ton dol!
Els Sants de Catalunya, al teu redol,
el teu triomf, solemnes, magnifiquen.

Els teus mèrits, al Cel, ens signifiquen,
sant de la pàtria, promogut novell,
de la raça, fermança i segell!

Gràcia B. de Llorenç

Front del piquet d'execució, Manuel Carrasco i Formiguera es dreça amb dignitat i coratge. L'acompanya Catalunya i l'assisteix, també, Jesús, els dos grans amors de la seva vida. Amb aquests dos noms als llavis expira santament, valerosament, dignament, el patriota modèlic, el catòlic exemplar. No hi han valgut pregàries d'aquells que en nom de la religió volien salvar una vida consagrada al servei de Déu i de la pàtria. En Carrasco ha caigut foradat per les bales d'uns homes que es diuen servidors de Déu. Franco ha fet d'ell un màrtir, sense pensar que la sang dels màrtirs assaona la terra, la fa fèrtil i en fa florir les flors més precioses. La sang de Manuel Carrasco fecundarà el sòl de la nostra pàtria i la collita serà esponerosa, que és a força de sang vessada com triomfen les pàtries i els ideals que han de redimir-les.

La sang del màrtir

L'EMOCIÓ per l'afusellament de Manuel Carrasco i Formiguera, ben lluny de minvar, creix i s'estén a mesura que passen els dies. Creix i s'estén a Catalunya. Creix i s'estén a tot Espanya. Creix i s'estén a l'estranger.

Com és possible, es pregunta la gent, que hagi estat sacrificat un home de cor i d'ideal que tenia les mans netes de sang i la consciència neta de delictes? Com és possible que hagi estat afusellat pel fet de voler traslladar-se a Euscadi amb el caràcter de representant de la Generalitat de Catalunya prop del Govern basc? I com és possible que l'execució hagi vingut al cap de vuit mesos de la condemna? Tothom s'adona que l'afusellament de Carrasco ha estat un acte de venjança d'una crueltat refinada.

Més que l'actuació de Carrasco en el període iniciat el mes de juliol del 1936, els franquistes han tingut en compte, en eliminar Carrasco, la seva actuació catalanista de tota la vida. En colpir el nostre dissortat amic, han volgut colpir Catalunya foradant amb les bales el cos d'un preclar patriota en el mateix moment que els cavalls dels moros trepitjaven la terra catalana.

Han matat Carrasco i Formiguera perquè era català i catalanista, i perquè s'havia posat al servei del poble. Ell ha mort verament per Catalunya i per la llibertat.

Alguns comentaris estrangers mostren una profunda estranyesa en comprovar que la fervent fe religiosa de Carrasco no li hagi valgut, a darrera hora, ni la gràcia de l'indult per part d'uns homes que es vanen de llur religiositat i de llur catolicisme. "Un catòlic com Franco — diuen els comentaristes al·ludits — ha pogut deixar afusellar un altre catòlic que no havia comès cap crim?"

Nosaltres creiem que Carrasco ha es-

tat afusellat perquè ell era cristià i catòlic, i perquè els franquistes s'ho diuen i no ho són.

Del catolicisme s'ha volgut fer ara ací, com s'ha fet en altres temps i en altres llocs, una disfressa de l'esperit anticristià i antihumà. Els falsos cristians no poden sofrir que hi hagi cristians autèntics que, amb llur noble conducta, siguin una acusació vivent contra els fariseus del temple i la caserna. Un catòlic que, en les hores de dolor i d'esperança, s'acosta al poble, és més odiat pels catòlics fingits que no ho són els menys creients i els lliurepensadors. I l'afusellen amb més rancúnia que si es tractés d'un esquerrista vermell o d'un furibund anarquista.

La sang del màrtir ja està vessada. Aquesta sang que rajà pels forats del pobre cos caigut, ja no la podran estroncar els culpables. La figura de Manuel Carrasco i Formiguera, aureolada pel martiri, va prenent un major relleu. I els seus ulls, brillants, on s'encenien els llampecs de la pressió patriòtica, en cloure's per a la vida terrenal, s'han obert eternament per a guaitar la pàtria estimada, per encoratjar-la en les alegries i en les tristeses, i per a acusar mirant-los fit a fit, els culpables de la tremenda i revoltant injustícia.

Hi havia com una predestinació en els ulls de Carrasco i Formiguera. El rengle gloriós dels màrtirs de la llibertat de Catalunya s'ha allargat amb el seu nom, que ve a ajuntar-se als noms dels dels segles passats. Tots els catalans, i tots els homes d'esperit recte, servaran la recordança perenne del màrtir que ha donat la seva sang per la llibertat i per Catalunya.

A. Rovira i Virgili

(De "La Humanitat")

Homenatge inajornable

ELS bàrbars fan el seu camí. En debades intentaríeu posar la millor i més indomable voluntat per abatre'ls l'instint de fera, innat en ells. No hi ha potència terrenal capaç de poder-los desviar en la seva febre per nodrir-se de sang humana, quan superant en mol la ferocitat del puma que mata per intuïció, a ells els veieu sacrificar la víctima escollida assedegats de fruit l'enviliment de mostrar amb orgull al món, uns refinaments en la tortura la monstruositat de la qual esferiria aquell Neró tan diabòlic de què ens parla la història. I enmig d'a-

quest infernal sadisme, ells vinga dir-se catòlics, a fi, segurament, de provar que llur cinisme no va solament contra Jesús, sinó d'igual manera a destruir tota l'obra redemptora que el Mestre havia somniat.

Una vegada més, al llarg del calvari patriòtic, hem sofert la vil fuetada de veure'ns assassinar l'esperit més selecte, més auster, més íntegre i més viril amb què comptàvem per la total alliberació de la nostra pàtria. Per això precisament havia d'ésser ell l'escollit, i pel mateix els lladres de vides, d'honra i d'honor, posaren el màxim refi-

nament en l'extermini d'un guia difícil de substituir. Han cregut que destruint l'home farien fonedís el seu immaculat patrimoni ideològic, com si aquest no fos un tot orgànic amb l'esperit i, per consegüent, indestructible.

Catalunya, de segles ha, demanava un fill-símbol qui, nodrit amb l'essència pura de totes les virtuts, podés enlairar, tothora i a tot vent, la seva altívola senyera, aquesta mateixa senyera que portem al cor sense pena ni glòria de Pau Claris ençà. Ara els nostres botxins ens han omplert de dol la pàtria tota, mes en la seva infàmia també ens han redimit de molts segles d'ultratge. Ja tenim en l'esperit de Carrasco-Formiguera un guia indefectible per tota l'eternitat.

No tractaré ací de fer l'elogi del nostre malaurat compatriota. Tota ploma al servei inesgotable del patriotisme nostrat, per més senyora que sigui del verb pairal, haurà de sentir-se cohibida si desitja posar al just lloc que en la posteritat pertoca, al nostre màrtir Carrasco-Formiguera. La meua, per esquifida, no pot fer altra cosa que emmudir, mentre mentalment li dirigeix aquesta pregària: "Germà nostre que estàs en el Cel, honorat serà sempre el teu nom; porta a nosaltres el teu estímul, i sobretot no deixis que mai més rebroti un mal esperit a casa nostra. Amén."

Ara que, catalans tots de l'exili, els que de veritat us en sentiú, heveu de pensar que l'home venerat ha deixat una vídua i vuit fillets els quals són altres tantes columnes granítiques per a construir la llar perenne que la pàtria tant ens reclama, sola, única, esplendent, tal i com la pregonà sempre l'insigne sacrificat. Creiem que, Revistes, Periòdics, Casals, Centres, Comitès o Clubs patriòtics, tots amb un sol cor i un sol anhel, hauríem de fer-nos un deure de retre homenatge de simpatia a aquesta companya incomparable que, amb els seus rebrots, fou l'escalf més amorós i encoratjador de l'obra realitzada per Carrasco, la grandiositat de la qual serà espill patriòtic de tots els temps. Que ella sàpiga que el fruit escampat pel seu marit arreu fa arrelada, i que això li serveixi un xic de compensació en les hores tràgiques que li ha tocat de viure. Són múltiples les formes a emprar-se en tant merecut homenatge. Ens sembla, però, que un "Llibre d'Or" on cada signatura fóra un jurament de fe, podria alleujar el dolor per la pèrdua de l'espòs, i faria arribar a la primera dama de Catalunya, la ferma assegurança del retorn de la pàtria als dies en què era admiració del món sencer.

Tot català que hagi tingut la sort de conèixer personalment l'esposa d'En

Manuel Carrasco i Formiguera, sap a bastament com és de merescut l'honor de Primera Dama de Catalunya que li hem atorgat a posta; per tant, en honorar-la, tenim la certitud que ens hono-

rem nosaltres mateixos. Ara, toca a les entitats nostrades de dir-hi llur pensament.

Pere Rafeques

Montevideu, abril, 1938.

A p u n t s

L'ANTIC catalanisme propugnava una solució dins d'Espanya sense fer qüestió de monarquia o república, i cridava paraules exaltades, himnes enyoradissos d'una tradició no sempre adirable pels qui pensaven en el millorament de la condició humana. I era ben natural per tal com tingué un origen poètic i folk-lorista, en el qual la majoria dels clergues rurals o de la ciutat trobaven dolç entreteniment i una manera fàcil de conduir l'aigua al propi molí, i la burgesia industrial, propalant com a màxima virtut de la raça la que es contenia en el lema 'salut i feina', una assegurança de la seva tranquil·litat. Veus individuals i grups de durada efímera sorgien ara i adés, on el sentiment pairalista s'aliava amb la simpatia declarada i fins amb la frisança per les gosadies dels temps nous; però aquests no aconseguien esborrar del catalanisme en general, davant de les munions obres distretes en altres viarany, la patent de clerical i reaccionari que la sorna popular li havia penjat des d'un principi. S'ha debatut moltes vegades si hauria convingut al retrobament espiritual de Catalunya un procés oposat al que ha tingut. Nosaltres opinem que no, i una raó que tenim per a creure-ho és que si el catalanisme hagués començat com una protesta social, fins i tot en sentit separatista, la seva marxa s'hauria deturat molt aviat, per causa de la deficient orientació cultural del poble català en aquells temps, i podia prendre derivacions ben poc adients amb la reconquesta de l'ànima nacional. En canvi, amb l'adhesió progressiva dels estaments mitjans es va fer possible el desenvolupament de la cultura catalana i els primers assaigs de govern propi.

Esdevingué, però, un fenomen força curiós, i és que uns homes que es deien catalanistes i havien explotat per anys i anys la credulitat dels catalans amb promeses albiradores d'una pàtria rica i plena, en fer-se tangible aquella autonomia per la qual deien lluitar sincerament, foren els primers a combatre-la perquè no podien fer-ne una arma defensora de llurs privilegis de casta, i es posaren al costat d'Espanya contra els catalans; al costat d'aquella Espanya tradicional que combatien, i que sempre ha regatejat les més tèbies reclamacions de Catalunya. I això esdevenia justament quan, pel millorament de la cultura, la més nombro-

sa part d'aquell poble que abans n'era allunyada amb malfiança, s'havia anat incorporant a la causa nacional.

Per bé que a un preu caríssim, aquesta guerra haurà universalitzat el nom i el problema de Catalunya en un grau que no havia estat possible ni sospitat; i no sols universalitzat el nom sinó que ha infós al món la convicció que els sentiments de dignitat humana i de llibertat són vius i consubstancials en la nostra raça. Si aquest miracle, si una tal exaltació de la personalitat nacional s'ha produït per l'heroisme del poble, i, entenem-ho bé, per aquells que no defensen privilegis ni riqueses materials, és ben clar que una nova concepció del catalanisme es derivarà d'aquesta formidable convulsió.

"Passi el que passi i vingui el que vingui, Catalunya farà el seu destí".

"Ni comunisme ni feixisme: catalanisme".

Sentències que poden fer suposar una immensa fe patriòtica, però a l'ensems una còmoda manera d'eludir la sinceritat; la definició clara de la posició que la transcendència de les hores actuals exigeix a tots els catalans. Massa recordem aquella canticela del fenomen regionalista: "Monarquia? República? Catalunya!" I ja sabeu en quina traïdoria va parar quan l'hora fou arribada de demostrar que Catalunya estava per damunt de tot.

Ens fan la vida indesitjable aquests catalans que es diuen nacionalistes i que troben goig en cercar l'ocasió, bona o dolenta, de regatejar grandesa i heroisme als lluitadors que han fos en una mateixa la causa catalana i l'antifeixista. Si no tinguéssim la fe absoluta que els assassins representats per Franco han d'ésser vençuts i castigats tard o d'hora, esperaríem enverinats l'hora de la nostra ignomínia; però així mateix amb ganes de comprovar el fals patriotisme d'aquesta gent tebiona que ens etzibaria a cada estona el seu "Jo sempre ho havia dit".

Quina vida, doncs, es juga a Catalunya? Quina llibertat es juga a Catalunya? O és que tenen de la pàtria un sentiment material i pintoresc? Sota el dir reservat i dubitatiu; sota la por de la destrucció material, baldament sigui dels vells tresors culturals agombolats en el pas dels segles, sospitem en cada veu, a voltes amb una recança que arriba al neguit, un conformista amb la vella odiosa dominació.

Ja en tenim prou d'experiment del què pot esperar Catalunya dels règims totalitaris i els seus simpatitzants. Ja sabem el què pot esperar dels patriotes que deixen d'ésser-ho pel desconhort de perdre interessos materials o situacions de privilegi. Ja sabem el què pot esperar de l'església catòlica en tota la seva escala de graduacions. De tot això en prenem constància Catalunya per a quan sigui l'hora de les compensacions. Catalunya ha de comptar amb els qui han estat tot-hora per ella, i el lema de la bandera catalana nova haurà d'ésser: Catalunya per als catalans. Per als catalans que posin per damunt de tots els tresors i de totes les tradicions i teories, l'ànima catalana lliure, irreductible!

Jordi Casanova

Pirineu Català. - L'Estany de Sant Maurici

Fotog. «Ressorgiment», per Barnils

Goigs de la Mare de Déu de Montserrat

Puix que sou, del món, clarícia,
consol del desemparat
i a l'ensem alba delícia
del bon Déu glorificat
que ens enflora la planícia
i encalma la tempestat,
aconseguíu-nos justícia,
llumener de Montserrat!

Des que fóreu exaltada
en aquest tron de granit,
la justícia mal obrada
ens féu viure amb greu neguit:
Catalunya fou lliurada
pels Sants Pares a Madrid
i per ells esquarterada
com un lladre maleït.

Un bell tros l'en reté França,
de l'altre, Espanya se'n val...
Ara lluita amb esperança
de salvar l'antic casal,
a malgrat de la matança
d'innocents que ens ve de dalt,
i de l'hòrrida venjança
d'una castacriminal.

D'ací estant veieu, senyora,
com un hom és esventrat,
i també veieu qui plora
pel seu fill afusellat,
i les noies que a deshora
els rifenys s'han emportat...
Però ja ho sentiú, senyora,
¡justícia!, no pietat...

El jovent deixa la plana;
nostra gent defensa el front...
Són la Pàtria catalana,
el faró que ara difon
la cultura més ufana
i l'exemple més pregon...
És tota una nèxia humana
lluïtant contra els vils del món!

Ací no hi ha minories;
sols tenim qualche malvat,
i les grans traïdories
del feixisme embardissat.
(Que no plorin les Maries
perquè el nuvi se n'ha anat;
ja riuran les alegries
de la santa llibertat!)

Ara vénen de Mallorca
amb sinistres aparells.
Quan la lluna s'entreforça
rera els núvols, i els cabells
d'ací estant sembla que es torça,
deixen caure els atuells
assassins... Oh carn de força,
inhumans, monstres... tots ells!

Verge santa de la serra,
exalçada a Montserrat,
que, en el cor d'aquesta terra
i en el soli que heu triat,
veieu l'estrall de la guerra
i a l'infant assassinat,
Verge santa de la serra,
justícia, havem demanat.

Vós, senyora, a les envistes,
des d'on tota cosa es veu,
ja haveu vist aquests feixistes
i el que fan per tot arreu.
Si n'heu vist de coses tristes!
Sense ajut ni Cirineu,
mentre els titllen d'anarquistes,
tots els pobres amb la creu...

Catalunya barrejada
i lliurada a la feram,
a la xurma engalonada
i al feixisme mort de fam.
Barcelona ensulsiada...
Déu no haurà sentit el clam
que ha aixecat la salvatjada?
No els fulminarà amb el llamp?

Amb l'esguard vers la muntanya,
setial que mereixeu,
per bé que ningú s'enganya,
esperem que us enutgeu
amb tota heretgia estranya,
senyora, si ens escolteu:
¡A Catalunya i a Espanya,
s'assassina en nom de Déu!

Verge santa de la serra,
al bon Déu l'han enganyat.
Ens ha declarat la guerra
tot un món desenfrenat
que ens vol prendre nostra terra
i, amb ella, la llibertat,
Verge santa de la serra,
exalçada a Montserrat!

~ E. Martí i Muntaner ~

Exposició Francesc Guinart

EN geometria, una línia és constituïda per una sèrie de punts successius. La vida, com en la geometria, també és una sèrie d'instants encadenats. El present, instant culminant, és el punt capdavanter. Els altres instants queden enrera i solament serveixen per a l'al·lisonament del present i de l'esdevenidor. I tot, tant en ço material, com en l'espiritual, té les seves prominències que en podríem dir les apòfisis de l'existència, anatòmicament observada.

Els que coneixem l'art gràfic, sabem que també les impressions acolorides són formades per una sèrie de punts; i que segons les intensitats (prominències, podríem dir-ne) de colors superposats, s'obté la realitat, més o menys encertada, de l'objecte reproduït. Però també sabem que tot això depèn de l'ajustatge fotogràfic i químic, a l'ensem; la qual cosa entra de ple a una qüestió purament i científicament mecànica.

Si hi reflexionem un xic, tot seguit arribarem a la conclusió que la pintura (essencialment pintura), no és altra cosa que un conjunt de punts de color hàbilment combinats pel pinzell de l'ar-

tista, que ens dona la impressió de la realitat copsada en un moment en què l'ànima del pintor i l'ànima del paisatge s'han posat d'acord. El difícil és posar-s'hi. Quan aquesta dificultat és vençuda, aleshores hom pot dir que sap pintar.

Heus ací, doncs, que suara ens trobàvem front a front d'En Guinart; l'artista pintor que ha sabut posar-se d'acord amb l'ànima del paisatge mitjançant la seva superba conjuminació de punts acolorits damunt les seves teles, humides encara per l'emotivitat de l'escomesa en trobar-se freqüentment ell i el paisatge.

Ens ha presentat, enguany, a la Sala Müller, un conjunt de teles representatives del Tigre. El somniador ambient de verdor reflectit en l'aigua que rep la mirífica llum del cel, ha captivat l'esperit d'En Guinart, i l'artista, amb habilitat sobrer, coneixedor de l'art que practica, ha sabut plasmar, amb més espontaneïtat que estudi, tot allò que de romàntic tenen les ramificacions riberenques del delta del Paranà.

Si bé és cert que ajuden molt les transparències dels aiguamolls a la vi-

vacitat i moviments de les llums, no és menys cert que per a copsar-les amb la netedat que ell ho fa, és necessari manejar els pinzells durant molts anys. Hi ha tela en la qual la realitat hi és tan palesa, que sembla talment que l'aigua hi és continguda pel marc que l'enquadra.

La panoràmica de la "Plaça de Maig", d'estudi edilici, destaca en l'exposició com obra d'entretenguda observació pictòrica entre llums i ombres semiesvaïdes. Però a nosaltres ens atrau més "Mercat de fruita", car la bellugadissa de colors i figures en un ambient de compra i venda, hi és molt més ben observada que no en el monòton i gairebé metòdic moviment de "Plaça de Maig", vist a vol d'ocell.

Altres teles de policromia decorativa, amplien l'exposició, tals com "Granada", "Sevillanes" i "Pati andalús", de tècnica i bellugueig que refermen la nostra opinió que el fort de Francesc Guinart radica en el moviment: punts prominents de color i de vida.

J. Algueró-Llobera

A
N
E
C
D
O
T
A
R
I

G
a
b
r
i
e
l
a
M
i
s
t
r
a
l

ASSABENTAT pel consolat de Xile que la Mistral s'hostatja a l'Hotel Continental, m'hi presento.

Uns pocs minuts d'espera i la gran poetessa americana és davant meu.

—Tant de gust!

—El mateix dic. Faci el favor de prendre seient; vinc de seguit.

Gabriela Mistral atén unes visites i aviat torna.

—He vingut per a demanar-li unes poses per a un retrat.

—Unes poses?... Veurà; estic una mica espantada, sap? Una vegada López Mezquita va fer-me un retrat per encàrrec de la Spanish Society i va tenir-me una mesada llarga posant. Francament, va cansar-me per a tota la vida.

—Jo només li demano mitja hora.

—Digui'm: mentre vostè treballa, podré jo conversar amb els altres?

—Estimaria que no. Altres vegades he accedit i ha resultat fatal per al meu treball. Tingui paciència... Accepti la nostra solitud... És tan eloqüent el silenci quan l'ànima sap meditar! Complagui'm!... Li asseguro que no se'n penedirà. Vostè coneix la meua obra?

—En veritat, no la conec.

—Miri; ací porto una pàgina apareguda a "La Prensa". Vostè pot veure-hi alguns tipus de la seva terra.

La Mistral els observa detingudament. Medita breus instants.

—Són carbons.

—Aquests indis m'interessen molt. En té fotografies d'aquestes obres? M'a-

gradaria tenir-ne algunes còpies.

—Serà un honor per a mi.

—Quan va estar-hi a Temuco?

—Vàries vegades.

—Va agradar-li?

—Té molt caràcter allò... Hom percep en l'agressivitat del paisatge la bravesa de la raça araucana... Aquelles muntanyes i tossals d'un verd negrenc, el cel plumbós, l'ambient ferreny, eixut... El riu Cautín les aigües del qual s'arroseguen pel seu jaç abrupte, rabentes, tumultuosos... Tot, tot parla amb eloqüència d'un passat heroic...

—Jo hi vaig estar un any de directora del Liceu de senyoretes. Vaig haver-lo de deixar. No podia aclimatar-m'hi. Sóc del nord, de Coquimbo, del subtropical. Jo també tinc indi. Observi'm bé!

—El seu cap és interessantíssim. Jo la dividiria en tres parts les quals responen a altres tantes expressions de raça. La part superior, és a dir: ulls i frontal, és la raça basca que triomfa; el nas, la boca i el mentó perteneix a l'indi, no precisament a l'araucà, ans bé al del nord; i el perfil, tan acerat i quiet, talment l'encarnació mil·lenària d'una esfinx d'Amèrica...

—Com la coneix vostè la meua raça!

—L'he estudiada. Demés, l'estimo amb fonda simpatia.

—Jo estimo molt l'indi, però no puc tolerar el mestís per tal com és un ésser que porta a dins dues individualitats que estan en contradicció constant.

(En això s'ha presentat el caricaturista Fresno i ha demanat permís a la poetessa per a treure-li uns apunts per al diari "La Nación").

—Vostè va ésser a la conferència que vaig pronunciar ahir?

—Va ésser-me impossible.

—Li pregunto perquè Victòria Ocampo va dir-me que el que vaig dir era cosa molt literària... Vostè que coneix bé allò podria jutjar. Vaig dir-li a Victòria que l'indi era així. Per bé que reconec que en tots aquests anys de la meua estada a Europa he estat quelcom desvinculada de moltes coses de la nostra Amèrica, algunes d'elles essencials... Ara m'estic adonant que ací s'ha fet molta feina...

—L'entrevista ha durat una hora i mitja. Fresno ha acabat els seus apunts. També ha presentat els seus respectes a la poetessa, l'il·lustre ciutadà i ex-ministre d'Instrucció Pública, Don Antonio Sagarna.

—Bé, aleshores vostè dirà.

—Avui me'n vaig d'ací. Hi ha massa soroll i no puc descansar. Vaig a instal·lar-me a casa de Victòria Ocampo; de manera que demà vostè pot venir-hi a dos quarts de deu, disposat a treballar. Més tard, no.

—Demà, sens falta, estaré allà on vostè m'indica.

—Mitja hora, només, eh? Tinc el temps mesurat pels compromisos...

—Mitja hora!

La casa de Victòria Ocampo està ubicada en un dels recons més bells de Buenos Aires. De cara al riu, l'exorren bonics jardins tot al voltant.

—La senyoreta Mistral?

—Està dormint, senyor.

—La seva secretària.

—També dorm.

—M'havia donat cita per a aquesta hora!

—Anit han retirat tard... De part de qui?

Dono el meu nom al criat.

—Ah, sí, sí. Ja em va parlar de vostè... Passi, passi; faci el favor d'esperar. Vaig a avisar la secretària.

—Prengui seient.

Consulto el rellotge. Són exactament dos quarts de deu. M'assec còmodament i content d'estar sota el mateix sostre en què habita una de les més interessants escriptores d'Amèrica: Victòria Ocampo.

Tota l'estança és plena de llibres, molts en francès, predilecció notòria de l'escriptora argentina.

Passats els primers moments d'espera satisfactòria, el temps transcorre amb una lentitud torturant... He donat mil tombs al voltant del món; he passat revista a la història de la humanitat; he pintat cent retrats de la Mistral. Tot

això mentalment... No obstant!... Són gairebé les onze quan apareix la secretària de la poetessa qui s'excusa de la demora.

—Ah, no és res; no és res!

—Pot pujar.

Una escala de marbre groguenc. Uns quants esglaons i al primer pis.

—Bon dia! S'ha aixecat bé?

—Amb una mica de mal de cap; anit hem estat de reunió, i, és clar!, hom fa excessos... Veliaquí! Bé; quan vostè vulgui.

La Mistral em rep en una estança espaiosa. És el gran saló-biblioteca de Victòria Ocampo. Tot el voltant és una immensa prestatgeria en la qual els llibres mostren el llom amb supèrbia... Pertot llibres, més llibres; butaques; més butaques; molta comoditat... Bé de Déu. Ventura en la terra... Penso amb els artistes que tenen talent però que són pobres!... Per l'ample fines-tral entra un sol d'optimisme, fet llum i esperances... L'esperit del visitant se sent reconfortat amb aquest ambient de felicitat. No obstant...

—No serà possible treballar ací, Gabriela. El sol, indefectiblement, amb la

seva rotació, altera el clarobscur de les formes. Cal una llum estable: llum del sud, per exemple; llum que estigui més en consonància amb el model... Llum quieta.

La Mistral accepta la blandícia amb un lleu somriure.

—Això és un inconvenient, és clar; però no tenim més remei que haver-lo de suportar. La mestressa de casa és a Mar del Plata i jo no puc abusar de l'hospitalitat.

—Podríem treballar a la biblioteca de baix, on jo esperava; hi ha llum suficient.

—Ah, bé; si li serveix, anem.

Mentre apario els meus elements de treball, Gabriela pren un llibre.

—Vostès no són com els poetes, que en tenen prou amb una llibreteta...

—Efectivament; això és l'enfadós... La producció artística hauria d'ésser només que un buf instantani, com ho és l'espurna divina de la seva concepció, perquè en materialitzar-la entenc que perd gran part de la seva essència...

—Molt atinat, i jo crec el mateix; però en el món corpori en què vivim no hi ha altra forma d'expressar-ho...

—Ah, quin tresor l'ànima humana!... Treballem?

—Vostè dirà!

—Prengui un llibre que li agradi. Senti's i llegeixi sense preocupar-se de res més.

—Ja el tinc. Alberto Güiraldes... M'agrada aquest autor!

—És "Don Segundo Sombra"?

—Exacte.

* * *

En menys temps del que es necessita per dir-ho, el retrat és acabat.

—Ja es pot aixecar. He enllestit.

—Ja està?

Gabriela Mistral s'aixeca i es situa davant del cavallet.

—Ai, que bé està! Mai no m'ho hauria pensat que vostè fos tan ràpid! Jo fóra incapaç de fer una poesia en tan poc temps!... M'agrada molt. Quan demana pel retrat? Vull comprar-li... El vull donar a conèixer per a treure aquests retrats meus tan dolents que circulen...

—Li agrada, de veritat?

—Molt; és molt artístic... Quanta pau que m'hi ha posat!...

Ramon Subirats

Cant d'abominació

Al President de Catalunya

Campanes de presagis que espargeixen follies.
Crims inimaginables a cavall de la mort.
Designis sanguinaris. L'exèrcit dels espies
De rostres deformats, se'ns juguen a la sort.

Canalla furiosa. Himnes de malaurança
D'un sadisme de bàrbars, que xiscla endiablat.
Mixtificació de benaventurança
Com premi a la maligna i baixa atrocitat

De matar en nom de Déu a tota criatura
Nada, amb la bestial fúria i el cruel
Imperi del voler propi, inhumà, dura
Venjança injusta i càstig, que no entelarà el cel

Lluminós de la nostra llibertat, carn i sang
Del que ens mou i agermana. I en sofrirem martiri
Ni que ens mateu els fills, ni que en vostre deliri
Ens enruneu les llars, ni que junyiu al fang

De la misèria vostra les esposes i filles,
I a les vostres orgies de covards inventors
D'una mena de crims que en fugiu com a guilles
Així que els haveu fets. Raça de malfactors,

Que alguna mala fi us espera. On teniu
Qui us estimi, canalles? Sou a les acaballes
I a qui voleu vosaltres, si tot ho enviliu
Solament de mirar-ho, fornidors de baralles!

Bàrbara guerra, fúria que no us deixa, indomable,
I us priva l'intent noble. Com podreu viure amb tant
De mal que us enfosqueix l'ànima abominable,
Ni com podreu conviure amb el nom sacrosant

De germà, imperatiu dels homes, si sou feres,
Que us escomet tothora la folia de mort.
Aquests espectres drets, que us miren, senyeres
Dels crims que haveu comès, testimoni i cohort

De desapareguts, d'infants, de vells, de dones:
D'esposes i de mares, de promeses que esperen,
Altes, serenes, fortes i formoses i bones.
Vidues aflictives, afligides, que penen

Pels infants sense pare, de rostres macilent,
A les conques dels ulls el signe de la fam.
Pares amb l'esma balba, el mirar encès, absent,
Desolats per tants crims, sota la llum d'aram

De les venjances justes que vindran. Legions
de joves mutilats, de ciutadans malmesos
Sense llar ni consol, amb les mans als mentons.
Les corrués de mares, els pensaments encesos

Que vaguen amb les ànimes dels morts a les batalles
Inútils i cruels, al ras de les mortalles.

Són aqueixes les proves que ens havien d'abatre?
Aquest flagell del foc amb que arraseu els pobles
Iniquament. I ara voldríeu que pels quatre
Costats de Catalunya ens rendíssim, innobles?

Mai una tal vergonya serà! La nostra Pàtria
No sucumbirà! Promptes som, amb esperit, pit
I braços que forneixen la nostra Nova Pàtria
Que resplendirà clara i joiosa amb nou delit.

Dia vindrà, no lluny, que els absents tornaran:
Els morts ressuscitaran!
Cridaran a judici aquells que en són culpables:
A tots els miserables!

I què direu, penseu-hi, casta de traficants!
Que ens heu assassinat, per l'orgull i la glòria,
I noble convicció
Que tots sentim, de néixer, de créixer i de morir,
Bons catalans?

ABOMINACIÓ!

Ramon Tor.

Textos fallibles

EN el número 26 de "Virolai", corresponent al propassat abril, Ignasi Puig S. J., consiliari de la "Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat, signa un escrit adreçat als catalans, pregant-los que, davant l'horrible estrall de la guerra que afligeix Catalunya, vulguin fer penitència pels mancaments comesos envers Déu i procurin esmenar llur vida aquells que s'hagin apartat dels deures de la fe.

Tot l'escrit del reverend i savi jesuïta està impregnat d'aquest dolor intens que la guerra ens causa a tots aquells que directament o indirectament en sofrim les conseqüències. Ignasi Puig hi apunta finament l'acusació que si la nostra terra pateix aquest terrible flagell d'ésser castigada per la guerra, és degut a què "enmig de la prosperitat material de Catalunya, hi ha hagut —aquests últims anys— un lamentable oblit i menyspreu de Déu, públicament i privada". I davant d'aquesta realitat, pregunta: "Podem, doncs, meravellar-nos, si Nostre Senyor ens castiga en el que més tenim en el cor?".

No serem nosaltres qui ens oposarem a aquesta mena de raonar del savi jesuïta, connacional nostre. Homes liberals com som i, per consegüent, tolerants de la manera de pensar dels altres, deixem al Pare Puig en la creença de la justícia del càstig que Déu ens imposa pels nostres pecats.

És clar que, posat a fer càrrecs, ens hauria agradat que el savi jesuïta no hagués limitat el seu blasme als descreguts de la nostra pàtria, —com si realment pesés sobre aquests la terrible acusació d'haver desfermat la guerra— i, en justa comparança, hagués volgut fer extensives les responsabilitats de l'horrible estrall a aquells que l'han desfermat i que es complauen sàdicament, a fer-lo cada dia més cruel i abominable. D'aquests no en parla el Pare Puig, i, tanmateix, ens sembla que llur pecat, en grandària, no té punt de comparació amb el dels catalans, creients i descreguts. No hem d'oblidar mai que nosaltres som els atacats.

Altrament, el que ens ha estranyat de l'escrit de referència no és pas això sol. La mèdul·la de l'article del reverend Puig, el pinyol, diríem, és aquest: Catalunya paga ara la culpa dels seus pecats, i si no es reconcilia amb Déu serà vençuda. Aquesta premissa el Pare Puig l'estontola en un text de les Sagrades escriptures. Aquell en què Aquiror, rei dels Ammonites, diu a Holofernes, generalíssim dels exèrcits de Nabucodonosor que es disposen a caure sobre Betúlia: "Abans de prendre l'ofensiva, enterat bé si el poble d'Is-

rael serveix a Déu, car si realment hagués faltat el vencedor amb gran facilitat, però si guarda els preceptes divins no el podràs vèncer de cap de les maneres, perquè Déu serà el seu defensor". I com que el poble d'Israel en aquella època servava la llei de Déu, Holofernes fou vençut malgrat la superioritat dels seus exèrcits.

De la qual cosa es desprèn que si, com assegura el Pare Puig, Catalunya ha oblidat i menyspreat Déu, Catalunya serà, irremissiblement, vençuda.

Però, posats en aquesta situació comparativa, ja ens permetrà el savi jesuïta nostre que li fem notar un petit error, és a dir, la fallibilitat del text de les Sagrades Escripures en el qual ell recolza la seva tesi fatal.

Nosaltres coneixem un poble, creient per antonomàsia, devot i practicant,

fins al fanatisme, de les doctrines de Déu, el qual va veure's, poc temps ha, envaït pels exèrcits d'altres pobles, algun d'ells de religió diferent. El poble creient, servidor lleial i digne de Déu, oposà una heroica resistència a l'invasor, però la superioritat d'aquest féu que hagués de sucumbir a la força de les armes. Hem de pensar que si era un poble que mai no havia mancat als deures de la fe i servia a Déu amb tot fervor, tostemps, Déu no l'abandonaria en aquell trànsit suprem de la seva vida exemplar. No obstant, el poble creient fou vençut i anihilat, i els seus nobles fills que restaren amb vida, perseguits i castigats sense compassió de cap mena. Aquest poble era Euscadi, l'heroica, la màrtir, la creient Bascònia, fidel "guardadora dels preceptes divins". Tanmateix resulta un xic temerari invocar, a vegades, la infal·libilitat de certs textos.

H. Nadal i Mallol

Les Maleïdes, al fons, vistes des del Port Rus

Breda, la simpàtica població de les comarques gironines

Servei Fotogràfic de "Ressorgiment", per Barnils.

En Carrasco, advocat

MANUEL Carrasco i Formiguera estudià el batxillerat en el Col·legi dels Pares Jesuïtes del carrer de Casp. Orfe de pare de molt petit, la seva educació fou feta amb sacrifici. Infant ben dotat, els seus mestres cregueren necessari que seguís una carrera i gentilmente s'encarregaren d'educar-lo fins a batxiller. En iniciar els estudis de Dret, tanmateix hagué d'enginyar-se tot sol i allà comença la vida de lluita d'En Carrasco. Fent de preceptor i donant lliçons va guanyar-se la carrera d'advocat. La seva vida d'estudiant no fou pas la vida alegre i despreocupada de la majoria. Alt, ben plantat, bru, cabell negre i abundós lleument ondulat, l'esguard distret, detall que li donava, malgrat el seu aspecte atlètic, un cert deix de malenconia. Per això el seu posat seriós feia a tothom un xic de respecte. Donava més aviat la impressió d'un home fred que fàcil a l'entusiasme. Adhuc en parlar-li de coses que l'interessessin, guardava la mateixa expressió freda del seu rostre, encara que aleshores percebiau en l'accent i en la contundència del gest i de la paraula, el foc interior que va abrandar-lo tota la vida. La cara d'En Carrasco, sempre impertorbable, era totalment diferent quant reia. Una rialla grassa, plena, franca, oberta i contagiosa. Sols en aquells moments un profà hauria descobert en ell ço que un psicòleg expert hauria trobat després d'analitzar-lo, o sigui que, malgrat l'home ferreny que aparentava, tenia un cor infantil i d'una tendresa exquisida que es manifestava i el traïa sovint, car li apropiava les llàgrimes als ulls en totes les emocions que vivia, ja fossin literàries o patriòtiques, amicals o familiars. Adhuc, davant d'un bell espectacle com, per exemple, en la contemplació de certs indrets del Pirineu català i del Montseny, li he vist els ulls negats de llàgrimes.

Va ingressar a l'il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona l'any 1911, un any abans que els de la seva promoció, car tot i haver-se de guanyar els estudis trobà la manera d'avançar un curs. No tardà gaire a entrar de passant en un dels despatxos de més prestigi de Barcelona; el d'En Francesc Ripoll en el qual, durant molts anys, hi ocupà el lloc de més confiança i des del qual demostrà brillantment les seves magnifiques aptituds d'advocat, la claredat del seu judici i l'honestetat dels seus consells.

Alternava les activitats de la professió amb l'exercici d'una càtedra de dret mercantil en una de les escoles d'alts estudis de la Mancomunitat. Amb una vida tan ocupada i amb les seves constants incursions al camp de la política,

no és d'estranyar que tot i les seves grans possibilitats intel·lectuals, Manuel Carrasco no hagi deixat més obres escrites. L'únic que ens ha llegat, dintre les disciplines jurídiques, és una interessantíssima i conscienciosa obra de Dret Mercantil en dos volums, que va escriure durant el seu primer empresonament de dos mesos a la Model de Barcelona i deu al penal de Burgos. Així aixecava el seu esperit En Carrasco malgrat les angoixes i tortures que patia.

La seva vàlua professional no passà desapercebuda entre els seus companys de carrera, i en les eleccions de càrrecs per la Junta de Govern del Col·legi d'Advocats, de l'any 1921 o 1922 —si la memòria m'és fidel— fou elegit Carrasco per a ocupar-hi un lloc sota la presidència de Don Raimon d'Abadal, que era elegit degà i diputat primer, justament, Don Francesc Ripoll amb el qual En Carrasco havia iniciat els seus primers passos en la carrera. Fou la famosa Junta de Govern que amb l'adveniment de la Dictadura havia de sofrir persecució i càstig. Carrasco semblava predestinat al sacrifici. Explicuem una mica els fets.

Després de la Conferència Nacional Catalana va desvetllar-se a Catalunya un sentiment més viu de catalanitat. Les campanyes d'Acció Catalana, Estat Català i altres partits amb el comú denominador de catalanisme, la catalanització de "La Publicitat" i la naixença de "La Nau" acusaren l'entusiasme dels catalanistes que d'una faiso constant i permanent s'empenyaren en la catalanització integral de la nostra terra. No hi hagué corporació pública ni entitat o societat, fos de la manera que fos, que pogués escapar-se de fer una declaració a favor o en contra de la seva catalanitat. Les primeres que s'iniciaren foren a l'il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona, a la Junta d'accionistes del Liceu i al Reial Automòbil Club. Les dues darreres foren tempestuoses, però la proposició d'En Manuel Massó i Llorens que els rètols i els impressos fossin en català, triomfà a l'entitat aristocràtica per excel·lència de Barcelona. La Junta General del Reial Automòbil Club era posterior a la del Liceu i la sorpresa allà no fou possible, d'ací que, malgrat la batalla duríssima d'En Massó, allí es va perdre.

En el Col·legi d'Advocats la cosa fou més fàcil, per bé que les conseqüències foren més greus. Era degà del Col·legi l'il·lustre advocat Don Joan Maluquer i Viladot qui en mants ocasions havia deixat ben provat el seu catalanisme. La proposició, presentada i defensada per l'autor d'aquest article a l'assemblea, deia que tot allò que no tingués relació oficial fos redactat i imprès en català,

sobretot la Guia Jurídica de Catalunya que era per a ús dels catalans. La tàctica amb què Don Joan Maluquer va saber portar els debats féu que la nostra proposició, deixada a posta per a ésser considerada el darrer dia i a darrera hora quan ja el cansanci havia pres els assembleïstes, fos aprovada. Sempre més he recordat amb afecte a Don Joan Maluquer.

Del compliment de l'acord havia d'encarregar-se'n la Junta de Govern nova de la qual formaria ja part En Carrasco. Ella fou la que hagué d'enfrontar-se amb la Dictadura de Primo de Rivera, i tothom recorda amb quanta enteresa i dignitat tots els seus integrants defensaren les prerrogatives dels col·legiats. Vingueren les multes i persecucions als advocats i, finalment, la destitució, empresonament primer i, després, l'exili de l'honorabilíssima Junta de Govern. En Carrasco feia poc temps que havia tornat del penal de Burgos i ara era exiliat a Tamarite de Litera (Aragó). Entre els companys vàrem distribuir-nos la tasca d'encarregar-nos dels afers professionals de cadascun dels advocats en exili. A mi va tocar-me els d'En Carrasco. Per això, sense orgull, puc dir que pocs són tan autoritzats per a jutjar la vàlua moral del nostre compatriota com a professional. És en l'estudi d'un advocat en el secret dels seus judicis, en la qualitat dels afers que tramita i en la faiso de tractar-los on hom pot apreciar la rectitud i integritat del professional, i puc assegurar que la d'En Carrasco podrà ésser igualada però no superada. El Carrasco advocat no desmereix del Carrasco patriota. Si la seva pèrdua és dolorosa per Catalunya, dolorosíssima és també per la toga catalana honorada per la seva actuació intel·ligent i honestíssima.

Tanmateix les llavors que va sembrar i amb tant de sacrifici conreà, han de fruitar esponeroses. Pensem que les pàtries no moren. Catalunya, sempre jove, és incommovible per la voluntat dels homes. Eterna en la seva beutat magnífica. Immortal per la seva grandesa gloriosa. Els seus drets seculars, no prescriuen. Les seves aspiracions legítimes viuen encarnades en les nostres tradicions i en l'ànima del nostre poble. Catalunya ha estat i tornarà a ésser. Els destins nacionals no els menen ni els modifiquen els polítics. Les guerres maten els homes i empobreixen les pàtries però les essències i els drets i la terra resten. Adhuc els militars que triomfen no escapen de la llei fatal de la vida i la mort. En canvi, Catalunya és eterna i els pobles regats amb sang de màrtir s'aixequen sobre ses despulls amb un vigor i força insospitats. La injustificable mort d'En Carrasco ha d'ésser un cranc torturador per aquells que l'ordenaren.

Francesc M. Masferrer

L'ofensiva deturada

QUAN els exèrcits coaligats de Franco, Mussolini i Hitler llançaren, el mes de març proppassat, la formidable ofensiva dita d'Aragó i posaren peu damunt del territori català, Queipo de Llano, el general embriac que s'ha fet famós no pas per guanyar batalles sinó pels seus despropòsits radiotelefònics, va anunciar que dintre quinze dies, o menys, la guerra hauria acabat amb el triomf de les forces revolucionaries. Ha passat un mes i mig d'ençà d'aquella profecia. Els exèrcits facciosos ja en fa un que no poden donar un pas més endavant. La presa de Lleida, clau, segons deien, de totes les vies de comunicació amb Barcelona, objectiu principal, cobejadíssim, dels facciosos, i l'ocupació de Balaguer, posaren fi a la victoriosa ofensiva. Què havia passat? Senzillament, que Catalunya s'havia posat dempeus, i al crit de "No passaran!" posaren davant de Lleida i de Balaguer un mur infranquejable. El riu Segre delimitava l'encalç de l'ofensiva i constituïa, demés, una defensa natural que els nostres no s'han deixat prendre. Cada vegada que les forces rebels, amb l'ajut de l'aviació i l'artilleria, han intentat de passar-lo, han hagut de recular metrallats pel foc dels lleials que els han caçat com ànecs damunt les aigües.

I de Tortosa, què direm? Vàries vegades els facciosos han donat la notícia de la seva ocupació, però Tortosa encara és nostra, malgrat la immensa superioritat dels rebels en aviació, en tancs i en artilleria. El siti de Tortosa va prenent el mateix caire que el de Madrid. Madrid també va ésser ocupada pels facciosos, segons aquests digueren, diverses vegades, però Madrid, després d'un any i mig, encara és dels lleials.

Tortosa, com Madrid, ha estat un enorme fracàs de les tropes i estratègia dels generals franquistes-italo-alemanys, malgrat llur tècnica depurada i a desgrat del gran poder ofensiu de l'exèrcit feixista.

L'ofensiva contra Catalunya els ha fracassat, i veient que no podien fer-s'hi camí, ni a costa d'espantosos sacrificis, els facciosos hagueren d'assajar el cop per un altre costat. I d'ací l'ofensiva cap a València. Però els valencians tampoc dormen a la palla i els posen una resistència amb la qual no comptaven pas Franco i els seus aliats. Hom diu que les tropes que tracten d'obrir-se pas cap a Castelló de la Plana, topen amb inconvenients derivats d'una estratègia nova inventada pels milicians, ço és: aquests, en iniciar-se l'atac de l'enemic, deixen que els tancs o carros d'assalt

passin les seves línies les quals són també bombardejades per l'aviació, i quan els tancs han passat, que és quan la infanteria enemiga es llança a l'assalt, surten aleshores els lleials i els seguen materialment amb foc de metralladores estratègicament ubicades. Vàries vegades ja han caigut a la trampa els estratègues facciosos, i cada vegada els ha costat molts milers de morts, sense que hagin pogut aconseguir l'objectiu. Heus ací la manera d'inutilitzar una arma tan eficient com són els tancs.

Una altre intent d'obrir-se pas que els resulta car als rebels és el de voler aïllar Catalunya de França. L'ocupació de la Vall d'Aran els entusiasma i avançaren en direcció a la Seu d'Urgell, població que havien de prendre també en pocs dies. La Seu d'Urgell, però, segueix a poder dels nostres i l'exèrcit que es proposava prendre-la, s'ha vist hostilitzat pel flanc i per darrera per una columna de soldats lleials que han establert llur quarter general a la Maladeta. Les baixes que els ha causat aquesta força lleial, aïllada, pugen ja a varis milers.

N o t í c i e s

===== EN MEMORIA DE MANUEL CARRASCO I FORMIGUERA. — El dia 27 d'abril proppassat va tenir lloc a París un solemni acte religiós en memòria del màrtir de les llibertats catalanes, Manuel Carrasco i Formiguera, afusellat suara pels facciosos a Burgos.

El funeral fou organitzat per la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat i per la família del màrtir. S'efectuà a l'Església de Saint Germain davant d'una concurrència nombrosa entre la qual hi havia personalitats tals com Josep Carner, Ventura Gassol, Ossorio i Gallardo, Roca i Cavall, Tries, Cirera i Morera (aquests quatre últims representant la Unió Democràtica de Catalunya); Rubió i Tudurí, representant la Generalitat de Catalunya; Espanya, Leizaola Irala, Mendizàbal, Jacques Maritain i molts altres.

Un cor de 70 infants bascos va cantar la missa. L'acte resultà molt emocionant.

* * *

—Els catòlics catalans de Buenos Aires esperen el degut homenatge religiós en memòria d'aquell qui fou un gran català, un patriota eminent i un fervorós seguidor i orientador de la Lliga Espiritual de la Mare de Déu de Montserrat. Per bé que ací fins ara ningú no ha fet

En resum. La gran ofensiva ha estat deturada. Catalunya en pes dona el pit a l'enemic amb la mateixa decisió i coratge de les jornades glorioses de juliol quan va esclafar l'intent feixista dintre la nostra pàtria i el foragità terres aragoneses enllà, fins a les portes de Terol, Saragossa i Osca.

I aquella proesa està a punt de repetir-se ara. I ja s'hauria repetit si al món hi hagués justícia per a tots; si així com els rebels tenen les armes que volen, es deixés als lleials adquirir-les en justa reciprocitat. Què diem? La reciprocitat no hauria d'existir en aquest cas, sinó que la cosa lògica fóra que no es permetés armar-se als rebels i, en canvi, no es posessin traves a l'adquisició de material de defensa al govern de la República.

I ja veiem que les coses són a la inversa. I pensar que hi ha una Societat de Nacions i uns governs democràtics que es miren aquesta enormitat i deixen que es masacri un poble, constitucionalment organitzat, que no ha comès altre delictes que ésser respectuosos de les formes legals, de la llibertat i de la justícia!

C. Solà i Vilanova

res en aquest sentit, no volem creure que la filial de la Lliga que ha organitzat el funeral de París vulgui negligir aquest deure pietós i patriòtic envers un dels catalans que més han honorat Catalunya i la religió catòlica.

Un acte de tal natura congregaria, sens dubte, una gernació com mai no s'hauria vist a Buenos Aires en actes religiosos catalans.

===== EN EL CASAL CATALA. — Dissabte dia 14, el Casal Català de Buenos Aires va celebrar una vetllada necrològica en recordança del patriota sacrificat.

El president del Casal, senyor Fortuny, va obrir l'acte amb uns breus mots explicatius de la significació de la vetllada. Cedí d'immediat la paraula al doctor R. Carné i Cort el qual féu un emotiu record de Manuel Carrasco, i de seguit ocupà la tribuna el distingit periodista Francesc Madrid. Aquest, en un interessant treball, ubicà la personalitat de Carrasco-Formiguera dins la política catalana; enumerà l'actuació del patriota afusellat i el presentà com a model de conseqüència i fidelitat als seus ideals separatistes de tota la seva vida exemplar.

Va associar-se a l'acte en nom dels bascos nacionalistes de l'Argentina, el

senyor Jesús de Zabala la improvisació del qual, eloqüent i emotiva, causà forta impressió a l'auditori.

Un públic selecte i atent va seguir amb notori interès els oradors als quals prodigà el seu aplaudiment.

OFICINA D'INFORMACIONS. — L'Agrupació Catalans d'Amèrica, entitat de Barcelona que aplega aquells connacionals que han estat o residit en aquest continent, ens fa saber que degut a gestions per ella efectuades prop del Govern de la nostra pàtria, la Comissaria de Propaganda de la Generalitat de Catalunya ha establert una Secció d'Informacions la qual té per objecte facilitar totes aquelles dades que interessin els catalans absents i que facin referència a l'estat i situació de llurs familiars o amics residents a Catalunya.

Aquesta iniciativa ja fa temps que la ve practicant el Comitè Llibertat amb èxit notori, i es veu que degut a la seva importància, suara, el Govern de Catalunya, a proposta de l'Agrupació Catalans d'Amèrica, ha volgut ampliar-la i dedicar-hi tota l'atenció que mereix.

Tots aquells que no tinguin notícies de llurs familiars o amics i desitgin fer ús d'aquest servei, poden adreçar-se a les nostres entitats.

POETES COMBATENTS. — El nostre corresponsal a Barcelona ens informa que alguns dels col·laboradors de "Ressorgiment", sobretot un estol de poetes joves que havem donat a conèixer aquests últims mesos als nostres lectors, són al front de combat a defensar la pàtria.

Frederic Alfonso i Orfila, Agustí Bartra, Bernat Saló i Ramon Bech, han deixat la ploma creadora d'imatges poètiques, per a empunyar el fusell contra els invasors que ens volen anular com a poble. De Ramon Bech acabem de rebre un poema, "La vella i els bous", que possiblement és la darrera composició que ha escrit, la qual serà publicada en la nostra edició propvinent.

No cal dir com desitgem que la sort acompanyi els poetes combatents i que retornin ben aviat a la sina de la llar familiar respectiva, amb la glòria del triomf.

"PASSEN ELS BARBARS" — Ha aparegut amb aquest títol el nou llibre d'Enric Martí i Muntaner, traductor de "Martín Fierro" al català.

Com ja hem dit en anteriors edicions, el constitueixen un bell aplec de composicions poètiques relatives a la guerra que soporta Catalunya fa prop de dos anys.

"Passen els bàrbars" és editat pel Comitè Llibertat a benefici de les víctimes catalanes.

EL TRENTÉ ANIVERSARI DEL CASAL CATALÀ. — Els trenta anys de la més prestigiosa de les nostres institucions seran celebrats amb un àpat de companyonia i d'afirmació patriòtica el qual tindrà lloc el propviuent diumenge dia 22 al migdia, en el seu local social.

—El dissabte dia 4 de juny, la Secció d'Art Escènic posarà a escena el drama de Santiago Russinyol, "La Mare", obra amb la qual va presentar-se per primera vegada en teatre públic, el mateix dia de l'any 1908.

Per últim, formant part també del programa d'actes commemoratius del trenté aniversari, serà celebrada una vetllada d'homenatge a la memòria del fundador i primer president del Casal Català, Josep Leonart-Nart, el dissabte dia 16 de juliol.

Es d'esperar que tots aquests actes es vegin extraordinàriament concorreguts.

MISSIO CIENTIFICA. — Durant la primera quinzena de juny propvinent, es realitzarà a Niza el Primer Congrés Internacional de Cosmobiologia, per tal d'estudiar les radiacions solars, terrestres i còsmiques i els seus efectes sobre la biologia.

Les principals institucions científiques del món hi han estat invitades. La República Argentina ha designat per a que porti la seva representació a l'esmentat congrés, el R. P. Ignasi Puig, l'eminent connacional nostre, fundador i director de l'Observatori de Geodèsia i Física de San Miguel (F. C. P.), i subdirector, fins al 1934 que arribà ací, del famós Observatori de l'Ebre que suara ha estat ocupat per les tropes faccioses.

Els diaris argentins en donar compte del nomenament del savi català, ho fan en termes sumament elogiosos i destaquen la personalitat científica del R. P. Puig, tot enumerant les principals obres que porta escrites sobre la matèria de la seva especialitat.

És un honor per a la col·lectivitat i per a Catalunya que un nostre connacional representi l'Argentina en una assemblea de tanta importància científica com serà el Primer Congrés Internacional de Cosmobiologia.

SARA LLORENS DE SERA. — Procedent de Catalunya, ha arribat a Buenos Aires aquesta escriptora i eminent folklorista. Per bé que Sara Llorens de Serra és argentina de naixença, nosaltres la considerem catalana, no tan sols per la seva obra, escrita tota en la nostra llengua, ans també per tal com ha passat la major part de la seva vida a la nostra terra.

L'autora del "Cançoner de Pineda"

feia una dotzena d'anys que no havia estat ací.

Desitgem a la senyora Llorens de Serra, estimada col·laboradora nostra, una feliç estada a la seva pàtria.

FUNCIO TEATRAL. — La Secció d'Art Escènic del Casal Català va celebrar una funció extraordinària el dissabte dia 7 propassat.

Hom representà la comèdia en dos actes, original de Miquel Poal-Aregall, "Casa't, mamà", i la comèdia en un acte, de Frederic Soler (Pitarra), "Cura de moro".

La particularitat d'haver-se encarregat Joan Cunill, el notabilíssim aficionat septuagenari, del paper de Coixet en "Cura de moro", féu que el teatre del Casal es veiés aquell dia ple de gom a gom.

"Casa't, mamà" trobà entusiastes interpretadors en la senyora de Seras, senyorettes Moreno i Saumell, i senyors Deuloféu, Ribera i Moreno. Dirigí Joan Sagalà.

"Cura de moro", demés del senyor Cunill, en foren intèrprets la senyora Santos i els senyors Silvestre, Leonart, Sagalà, Ruiz-Folguera i Manelic Seras.

Tots els aficionats foren objecte de càlids aplaudiments per llur comesa, especialment Joan Cunill en el Coixet, paper amb el qual féu el seu debut al teatre quan tenia disset anys.

Acabada la representació i prèvies unes paraules de Joan Cunill, es féu una col·lecta a profit de les víctimes catalanes de la guerra.

COMITE LLIBERTAT. — Aquesta institució que compta amb setze anys d'existència, cap d'una Federació d'Entitats defensores dels drets de Catalunya, ens assabenta en atent comunicat que ha establert les seves oficines a la casa del carrer Pasco, N° 58, on seguirà desenvolupant les activitats patriòtiques i humanitàries que caracteritzen la seva actuació de tants anys ençà.

En el mateix local funciona el Còsido Femení que tants bells resultats dona a favor de les víctimes de la guerra, sobretot dels infants. Els dissabtes a la tarda s'hi congreguen munió de compatriccies les quals preparen i confeccionen els equips que periòdicament són tramesos en grans quantitats a Catalunya.

Desitgem a la prestigiosa i batalladora institució nous èxits per glòria i profit de la pàtria.

Esser soci de la benemèrita Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, constitueix un timbre d'honor i una bella executòria de patriotisme.

Mai no és tard per fer-se'n soci. Quota mínima trimestral \$ 2.—.

Confiteries Oms

BUENOS
AIRES

Bmé. MITRE, 2248
U.T. 47, Cuyo 0909

★ ESMERALDA, 91
U. T. 35, Libertad 7686

★ CORRIENTES, 546
U. T. 31, Retiro 3245

SERVEI ESPECIAL per a LUNCH

Secció Moderna de SANDVITXOS
i Bocadets de Fiambre

els productes de la Casa OMS s'imposen
per la seva perfecta elaboració i qualitat.

BOMBONS FINISSIMS, d'Elaboració Pròpia.
Un TORTELL "OMS" és l'alegria de les llars.

IMP
PRE
M
T
A

En preparació, els llibres:

"MISCELANEA GRAFICA"

i
"GRAPHICUS"

de José Fontana.

F
O
N
T
A
N
A

Moreno 1235
Bs. Aires

25(46.05(82.122)Res.

"La Casa de los Tornillos"

JOAN RUSSINYOL

IMPORTACIÓ

UNA ORGANITZACIÓ AL SERVEI DE TOTES LES INDÚSTRIES

Alumini	...	Bronze	...	Coure
Corretges	...	Canons	...	Acers
Robineria	...	Per a vapor, aigua i gas	...	Metall blanc
Vàlvules	...	Bombes	...	Niquel
Empaquetadures	...	Gomes	...	Pedres esmeril
	...	Politges	...	

GRAN ASSORTIT EN METALLS I EINES
per a Tècnics, Mecànics i Industrials

PERNS, CARGOLS i FEMELLES
de Ferro, Acer i Bronze en tots els passos
AMERICANS, ANGLESES i METRICS

Tot el necessari per a Foradar, Roscar i Ajustar
EL MILLOR SERVEI EN EL MENOR TEMPS

Casa Central:
Sarmiento i Montevideo
U.T. 35, 3016 - 17 - 18
BUENOS AIRES

Sucursal:
Av. Olmos, 250
Telèfon, 8661
CORDOBA

Dipòsit: CHARCAS 1641

Catalá:

Tu que vols conèixer la
teva Pàtria en tots el seus
detalls, demana la....

Geografia Elemental de Catalunya

Conté una trentena de Mapes
i diverses Fotografies de bells
indrets de la nostra terra.

Preu; \$ 2.—

Demaneu-la a la Delegació de l'Associació Protectora de
l'Ensenyança Catalana: carrer Maipú, 28, Buenos Aires,
Les comandes són despatxades al dia

Dr. Joan Llorens

ADVOCAT

Esmeralda, 155

4art. pis

U.T. 35, Libertad 0474

BUENOS AIRES

Hores de consulta:

De 9 a 11 i de 18 a 19.30

TOTA MENA DE CONSULTES I D'AFERS JUDICIALS

Atén especialment i gratuïtament les
consultes dels socis del Casal Català,
els dimarts i dijous

Corresponsals a Barcelona,
per
Catalunya i Espanya:

Josep Gassiot i Magret
Joan Gassiot i Llorens
Advocats